

Ilmastotiekartta

Naantalin kaupunki 2022 - 2030

Sisällysluettelo

Johdanto

Naantalin ilmastopäästöjen tilanne 2020

Naantalin ilmastotyön päätavoitteet

Naantalin ilmastotyön seuranta

Kaupungin ilmastotyön lähtötilanne ja uudet ilmastotoimet

- **Energiatehokkuus ja uusiutuva energia**
- **Kaavoitus, maankäyttö ja rakentaminen**
- **Liikenne ja liikkuminen**
- **Ilmastonmuutoksen hillintä ja sopeutuminen**
- **Kestävät hankinnat ja kiertotalous**
- **Viestintä, yhteistyö ja ympäristökasvatus**

Johdanto

Naantalin kaupunki on liittynyt Hinku-kuntien verkostoon vuodenvaihteessa 2021-2022. Verkoston jäsenten tavoitteena on vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 80% vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Naantalin kaupunki on sitoutunut Hinku-yhteistyöhön ja ilmastotavoitteisiin myös uusimmassa kaupunkistrategiassaan.

Hinku-kunnilla tulee olla vuosittain päivitettävä suunnitelma siitä, miten ilmastopäästöjä pyritään vähentämään. Myös Suomen ilmastolakiin on keväällä 2023 tulossa vaatimus siitä, että kaikilla kunnilla tulee olla ilmastosuunnitelma. Naantalin ilmastotyön edistämisen ja seurannan välineeksi on vuonna 2022 laadittu kaupungin ensimmäinen ilmastotiekartta. Ilmastotiekartta sisältää selvityksen kaupungin ilmastopäästöjen ja ilmastotyön lähtötilanteesta sekä koosteen uusista toimista, joilla päästöjä pyritään vähentämään. Päästötilanteen kehitystä seurataan, ja uusia ilmastotoimia päivitetään ilmastotiekarttaan vuosittain aina vuoteen 2030 asti.

Naantalin kaupungilla on ilmastotiekartan lisäksi voimassa oleva ympäristöohjelma (2020-2024), johon on sitouduttu kaupunginvaltuuston päätöksellä 16.3.2020 § 20. Ympäristöohjelmassa on päätetty kaupungin strategiset tavoitteet ilmastotavoitteiden lisäksi myös luonnon monimuotoisuudelle ja vesistöjen tilalle ja määritelty monia toimintaperiaatteita esimerkiksi maankäyttöä koskien. Ympäristöohjelman toimenpiteiden toteutumisen raportointi on Hinku-työryhmän päätöksellä yhdistetty ilmastotiekarttaan kaupungin ilmasto- ja ympäristötyön seurannan yksinkertaistamiseksi. Ympäristöohjelmatyö jatkuu raportoinnin yhdistämisestä huolimatta ilmastotyön rinnalla omana kokonaisuutenaan.

Ilmastotyö on osa kaupungin kaikkien toimialojen toimintaa ja päästövähennystoimia toteutetaan toimialarajat ylittävässä yhteistyössä. Ilmastotoimista viestitään kaupungin päättäjille ja kaupunkilaisille sekä Suomen ympäristökeskukselle vähintään vuosittain. Tärkeä osa kaupungin ilmastotyötä on alueen yritysten ja kaupungin asukkaiden kannustaminen mukaan arjen ilmastotyöhön ja sitä koskevaan päätöksentekoon.

[Tutustu Hinku-verkostoon](#) (Hiilineutraalisuomi.fi)

[Tutustu Naantalin kaupunkistrategiaan](#) (Naantali.fi)

[Tutustu Naantalin ympäristöohjelmaan](#) (Naantali.fi)

Naantalin ilmastopäästöjen tilanne 2020

Suomen ympäristökeskus (Syke) tuottaa päästölaskentaa kaikille Suomen kunnille. Laskenta perustuu yhdenmukaisiin indikaattoreihin, ja antaa vertailukelpoisen kuvan kuntien ja alueiden päästötilanteesta. Naantalin kaupunki seuraa Syken Hinku-laskentaa osana ilmastotyönsä kehityksen seurantaan. Hinku-laskenta ei huomioi EU:n päästökaupassa mukana olevan raskaan teollisuuden päästöjä. Päästölaskennan uusin vahvistettu tieto kuvaa kahden vuoden takaista tilannetta ja kunkin vuoden päästötilanteen ennakkotieto saadaan seuraavana vuonna.

Vuonna 2020 Naantalin ilmastopäästöt ovat Hinku-laskennan mukaan laskeneet kokonaisuudessaan 51% vuodesta 2007. Henkilöä kohden päästöt ovat laskeneet 55%. Vuoden 2020 tilanteesta päästöjä tulisi vähentää vielä noin 59%, jotta Naantali saavuttaisi Hinku-päästövähennystavoitteen vuonna 2030.

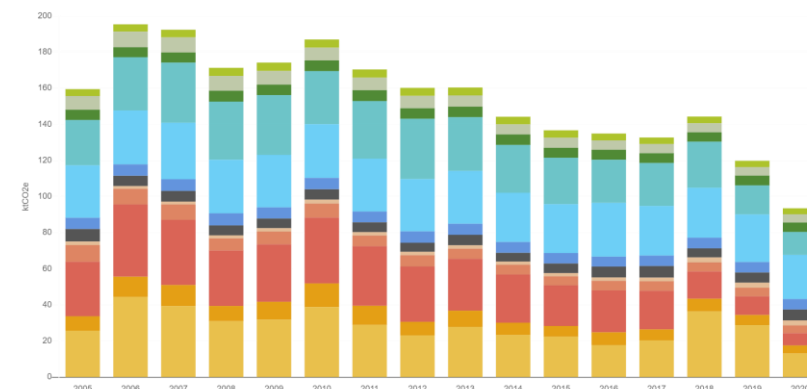
Naantalin suurin yksittäinen päästölähde on tieliikenne (26,3%). Myös vesiliikenteen päästöjen osuus on merkittävä (13,6%). Vaikka energiasektori on onnistunut vähentämään päästöjään merkittävästi, muodostavat kulutussähkön ja lämmityksen päästöt yhä noin kolmanneksen (33,4%) Naantalin kokonaispäästöistä. Naantalissa maatalouden päästöjen pienehkö osuus johtuu alueen suhteellisen vähäisestä maataloustuotannosta elinkeinorakenteen keskittyessä muille aloille.

Maankäyttösektorin päästöjen ja hiilinielujen tilannetta seurataan lisäksi tilaamalla niistä raportti valtuustokausittain.

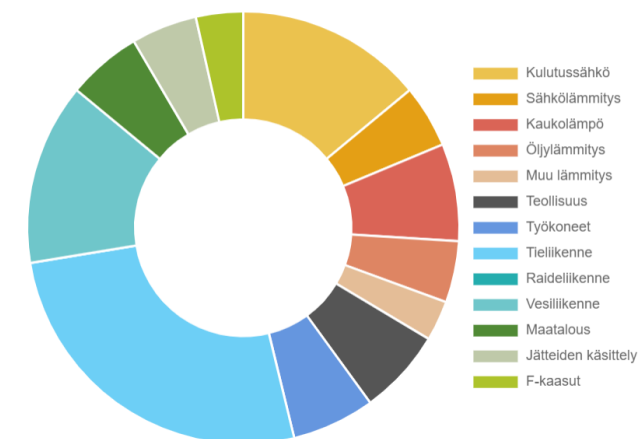
Kuvaajat: Hinku-laskenta, Suomen ympäristökeskus

[Tutustu Suomen ympäristökeskuksen päästölaskentaan](#) (Hiilineutraalisuomi.fi)

[Naantalin maankäyttösektorin päästöjen ja hiilinielujen tilanne vuosina 2010 ja 2016](#) (Naantali.fi)

PÄÄSTÖJEN JAKAUMA 2020 — NAANTALI

Naantalin ilmastotyön päätavoitteet

Päästösektoreilla, joiden päästöt ovat suurimmat, on myös suurin potentiaali päästöjen vähentämiseen. Tämän vuoksi Naantalin päästövähennystoimet keskittyvät ensisijaisesti **energia- ja liikennesektoreihin**. Koska kaupunkiorganisaation päästöt ovat kuitenkin vain pieni osa kaupungin kokonaispäästöistä (noin 10%), vaikuttavimpia päästövähennystoimia ovat sellaiset toimenpiteet, joilla alueen asukkaat ja yritykset saadaan mukaan ilmastotyöhön vaikuttamalla mm. väestön liikkumis- ja kulutustottumuksiin ja yritysten tuotantotapoihin. Kaupungin **kaavoituksella ja maankäytöllä** on suuri merkitys kestävästä kaupunkikehityksestä tukevan aluerakenteen muodostamisessa mm. kaupunkilaisten liikkumistottumusten, yritysten sijoittumisen ja viherverkostojen säilymisen kannalta. Suoran ohjauksen lisäksi kaupunki pyrkii **viestinnän ja sidosryhmäyhteistyön** kautta lisäämään asukkaiden ja alueen yritysten tietoisuutta ilmastoasioista. Ilmastomuutokseen sopeutumisen ja hillitsemisen toimet ovat myös tärkeä osa kaupungin ilmastotyötä, ja Varsinais-Suomalaisena saaristokaupunkina Naantali painottaa erityisesti **Saaristomeren ja alueen ainutlaatuisten perinnebiotooppien suojelua**.

Naantalın ilmastotyön seuranta

Naantalissa ilmastotyön seurannasta vastaa Hinku-työryhmä. Työryhmä kokoontuu säännöllisesti vähintään kaksi kertaa vuodessa ja siinä on edustaja kaupungin jokaiselta toimialalta ja kaikista kaupunkikonsernin yrityksistä. Työryhmä seuraa kaupungin ilmastotoimien toteutumista ja päästötilanteen kehitystä ja vastaa ilmastotoimien raportoinnista Suomen ympäristökeskukselle, kaupungin päätöksentekoaikavälille ja kaupunkilaisille. Työryhmä vastaa myös ilmastotoimiin liittyvien investointien viemisestä kaupungin talousarvioon.

Ilmastotiekartta päivitetään joka vuosi vuoteen 2030 asti ja sen yhteydessä raportoidaan aiemmin ilmoitettujen toimien toteutumisesta sekä uusista päästövähennystoimista. Ilmastotiekartta ja sen päivitykset julkaistaan kaupungin nettisivuilla ja niistä kerrotaan kaupungin uutisissa ja sosiaalisessa mediassa.

[Naantalın Hinku-työryhmä](#) (Naantali.fi)

[Naantalın ilmastotiekartta-nettisivu](#) (Naantali.fi)

Hinku-työryhmän perustaminen on osa Hinku-kunnille asetettuja kriteerejä. Myös työryhmän tärkeimmät tehtävät on määritelty Hinku-kriteereissä.

[Tutustu Hinku-kriteereihin](#)
(Hiilineutraalisuomi.fi)

Kaupungin ilmastotyön lähtötilanne ja uudet ilmastotoimet

Naantalın kaupungin ilmastotyön lähtötilanteen selvittämiseksi ja uusien toimien kehittämiseksi on vuoden 2022 aikana järjestetty kyselyt kaupungin asukkaille ja yrityksille ja kaksi työpajaa kaupungin henkilöstölle. Kyselyjen ja työpajojen avulla kerätyn aineiston ja Naantalın kaupunkistrategian ja Varsinais-Suomen ilmastotiekartan tavoitteiden pohjalta on järjestetty teemakohtaisia ilmastopalavereja, joissa on suunniteltu toimia, joita kaupungin toimialat lähtevät toteuttamaan ilmastotyön edistämiseksi. Suunnitellut toimet ovat konkreettisesti osaksi kaupungin toimialojen työtä ja niiden toteutumisesta viestitään kaupungin asukkaille ja päättäjille osana kaupungin uutisointia ja ilmastotiekartan vuotuisten päivitysten yhteydessä.

Sekä uudet että jo käynnissä olevat toimet on jaoteltu seuraavien otsikoiden alle:

- Energiatehokkuus ja uusiutuva energia
- Kaavoitus, maankäyttö ja rakentaminen
- Liikenne ja liikkuminen
- Ilmastonmuutoksen hillintä ja sopeutuminen
- Kestävät hankinnat ja kiertotalous
- Viestintä, yhteistyö ja ympäristökasvatus

Ympäristöohjelman raportoinnin osalta teemat Luonnonsuojelu ja vieraslajien torjunta, Puistot ja viheralueet, Metsät ja Itämerihaaste Naantalissa on koottu Ilmastonmuutoksen hillintä ja sopeutuminen –otsikon alle. Ympäristöohjelman Omistajaohjaus ja vihreä talous –teeman toimenpiteet raportoidaan Viestintä, yhteistyö ja ympäristökasvatus –otsikon alla. Muutoin ympäristöohjelman ja ilmastotiekartan otsikoinnit vastaavat toisiaan. Ympäristöohjelman toimenpiteet on merkitty ilmastotiekarttaan ^{***}, jotta ne on helppo erottaa muiden toimenpiteiden joukosta.

Ilmastotoimista vastaava taho on joko mainittu toimen kuvauksessa tai merkitty sen jälkeen sulkuihin: Tilalaitos (T), Rakennusvalvonta (R), Kaavoitus ja maankäyttö (K), Yhdyskuntateknikka (Y), Viestintä (V), Henkilöstöpalvelut (H), Liikuntapalvelut (L), Ympäristönsuojelu (YS), Kaupungin johtoryhmä (J).

Energiatehokkuus ja uusiutuva energia

Käytösähkön ja lämmityksen päästöt muodostavat noin kolmanneksen Naantalin ilmastopäästöistä. Kaupunki vähentää energiasektorin päästöjä parantamalla kiinteistöjen ja kaupunki-infran energiatehokkuutta, sitoutumalla uusiutuvan energian hankintaan ja luopumalla öljystä kiinteistöjen päälämmönlähteenä vuoteen 2030 mennessä.

Lähtötilanne:

- Naantali on liittynyt Kunta-alan energiatehokkuussopimukseen (KETS) vuonna 2022. (T)
- Kaupunki tukee kestäväää energiantuotantoa edistämällä vihreää energiaa tuottavien laitosten sijoittumista kaupungin alueelle.
- Kaupunki ostaa uusiutuvaa sähköä vuosina 2021-2024.
- Kaupungin omistamissa kiinteistöissä toteutettu energiatehokkuusinvestointeja. (T)
- Kaupungin kiinteistöissä luovutaan asteittain öljylämmityksestä. Syksyllä 2022 öljylämmitettäviä kohteita on 14. (T)
- Kaupungin omistamien kiinteistöjen energian ja veden kulutusta seurataan mahdollisten vikojen ja vuotojen löytämiseksi. (T)
- Katuvalojen suurpainenatrium valaisimia korvataan Led-valaisimilla uusimisen yhteydessä.

Uusia toimia:

- Tilalaitos kehittää rakennuskannan pitkän tähtäimen suunnitelmia energiatehokkuustavoitteiden näkökulmasta.
- Tilalaitos selvittää mahdollisuutta tuottaa osa kaupungintalon kuluttamasta sähköstä aurinkopaneeleilla.
- Naantalin Vuokratalot on ottanut käyttöön EnerKey-kiinteistöjen energian seuranta ja raportointi -ohjelman.
- Sataman terminaalirakennuksen lämmitysjärjestelmä vaihdetaan maalämpöjärjestelmäksi.
- Naantalin Satama Oy:n lauttaliikenteen laituripaikalle tulossa maasähkön syöttöjärjestelmä, joka pienentää merkittävästi paikallispäästöjä Naantalin sataman alueella.
- Valaistusta uusittaessa siirrytään led-valoihin. (T)
- Veden kulutusta vähennetään siirtymällä käsienpesuautaiden osalta vähemmän vettä päästäviin hanoihin sitä mukaa, kun hanoja uusitaan. (T)
- Naantalin kaupunki ja kaikki kaupunkikonsernin yritykset ovat mukana Astetta alemmas -energiansäästökampanjassa. Energiankulutusta vähennetään laskemalla kiinteistöjen lämpötiloja ja parantamalla niiden energiatehokkuutta. Muutosten vaikutuksia energiankulutukseen ja tilojen käyttömukavuuteen seurataan lämmityskauden aikana, jotta voidaan arvioida mahdollisuutta ottaa toimia osaksi normaalia käytäntöä (T). Lisäksi järjestetään energianeuvontaa Naantalin asukkaille ja yrityksille.

Kaavoitus, maankäyttö ja rakentaminen

Ekologisella rakentamisella vaikutetaan sekä rakentamisen aikaisiin päästöihin että rakennuksen käytön hiilijalanjälkeen. Rakennusten elinkaarta pyritään pidentämään muunneltavilla tilaratkaisuilla ja valitsemalla kestäviä materiaaleja. Kaupunki panostaa rakennuskannassaan energiatehokkaisiin ratkaisuihin ja uusiutuvan energian hyödyntämiseen. Rakentamisessa kiinnitetään huomiota alueiden luonnontilaisten osien säilyttämiseen. Rakentajia ohjataan löytämään kestäviä ratkaisuja määräysten lisäksi vapaaehtoisuuteen perustuvalla ohjauksella. Kaavoituksessa lähtökohtana on ilmastokestävä suunnittelu.

Lähtötilanne:

- Uusien rakennusten suunnittelussa huomioidaan rakennuksen koko elinkaari ja tilojen muunneltavuus. Huomioitu Luonnonmaan perhetalon suunnittelussa. (T)
- Rankentamisessa hyödynnetään vähähiilisiä ja säätilojen vaihtelua kestäviä rakennusmateriaaleja. (T)
- Rakentamista tehdään maaston muotojen mukaan, säilyttäen puustoa ja luonnontilaista aluetta. Asuntomessualue toimii esimerkkialueena. (K)
- Uusiutuvan energian käytön edistämisen teema sisältyy asemakaavamääräyksiin ja rakentamistapaohjeisiin. (K)
- Manner-Naantalin kaavavaranto mahdollistaa täydennysrakentamisen, mikä lisää kestävä liikunnan käyttäjäpotentiaalia.
- Rymättylätien tukeutuvassa maankäytön suunnittelussa on lähtökohtana palveluiden saavuttaminen kestäväillä liikkumismuodoilla.
- ***Naantalin ympäristöohjelmassa (2020-2024) on määritelty ekologisen rakentamisen ja suunnittelun periaatteet, joita sovelletaan kaupungin omilla työmailla. (YS)

Uusia toimia:

- Kaavoituksella ohjataan uusien alueiden rakentamista sinivierkerroinperiaatetta noudattaen.
- Säilytetään tontinosia luonnonvaraisina siellä, mihin ei rakenneta. Turvataan tonttien ja kortteleiden luontaista sinivierkerroin toteutumista. (K)
- Turvataan kaupunkivihreän säilymistä ja huolehditaan kattavan lähivirkistys- ja viherverkoston kehittämisestä. (R/K)
- Naantalin vesilaitos toteuttaa Naantaliin pilottikohteen, jossa viemäroinnin putkituksessa hyödynnetään biopohjaisista raaka-aineista valmistettua putkea.
- Hulevesien viivästysalueille on määräyksiä kaavoissa ja myös rakennusjärjestykseen on tulossa määräyksiä hulevesien hallintaan 2023. (R)
- Jatketaan johdonmukaisesti Luonnonmaan kaavoitusta siten, että palvelut ovat saavutettavissa kestäväillä liikkumismuodoilla ja joukkoliikenteen toimintaedellytykset paranevat.

Liikenne ja liikkuminen

Tieliikenne on muun Suomen tavoin myös Naantalin merkittävin yksittäinen päästölähde. Kaupunki pyrkii vähentämään liikenteen päästöjä vähentämällä työntekijöidensä ja kaupunkilaisten liikkumisen tarvetta, kehittämällä julkisen liikenteen palvelujaan ja parantamalla kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita. Päästöjä vähennetään myös kehittämällä logistiikkaa ja siirtymällä fossiilittomia käyttövoimia hyödyntäviin ajoneuvoihin.

Lähtötilanne:

- Kävelyn ja pyöräilyn kehittämissuunnitelman valmistelu. (Y)
- Etätyöohje sallii 12 etätyöpäivää kuukaudessa niille kaupungin työntekijöille, joiden tehtävissä etätyö on mahdollista. (H)
- Henkilökunnalla on kokouksissa ja koulutuksissa mahdollisuus osallistua etänä. (H)
- Föli-reittejä hyödynnetään koululaisliikenteessä. (Y)
- Kehittämispalvelut on toteuttanut yhteistyössä Valonian kanssa Lähijakelupiste-hankkeen.
- Naantalın Matkailu Oy:n järjestämät opastetut kierrokset tehdään kävellen.
- Naantalın Vuokratalot Oy:n henkilökunnan kiinteistökäynnit yhdistetään yhdelle ajomatkalle.
- Sähköpolkupyörät (3 kpl) lainattavissa työajoon kaupungintalolla. (T)

Uusia toimia:

- Kehitetään raideliikennettä osana Naantalın kaupunkistrategiaa.
- Kävelyn ja pyöräilyn kehittämissuunnitelman toimenpiteitä edistetään suunnitelmallisesti. (Y)
- Selvitetään kaupunkipyörien käyttöönottoa kesäkaudella. (Y)
- Etätyötilan avaaminen kaupungintalolle kaupunkilaisten käyttöön (kokeilu 6kk alkaen 1.12.2022). (V)
- Kimppakyytisovelluksen pilotointi kaupunkilaisten käytössä. (V)
- Naantalın luontopoluista laaditaan digikartta. (L)
- Selvitetään mahdollisuutta tarjota henkilökunnalle Föli-etu työmatkaliikkumiseen. (H)
- Selvitetään mahdollisuutta tarjota henkilökunnalle työsuohdepolkupyöräetu henkilöstöetujen päivityksen yhteydessä 2023. (H)
- ***Selvitetään kaupungintalon työntekijöiden tarve yhteiskäyttöisille sähköautoille. (H)
- Ruokapalvelut kehittävät logistiikkaansa.
- Naantalın Matkailu Oy selvittää yhteistyössä liikennöitsijän kanssa mahdollisuutta tarjota turisteille bussikuljetuksia saariston rengastiellä.
- Kaupunki tarjoaa kaupunkilaisille lähi- ja etäpalveluja liikkumistarpeen vähentämiseksi.
- Kaupungin sähköpolkupyöriä vuokrataan työntekijöille iltaisin ja viikonloppuisin. (H)

Ilmastonmuutoksen hillintä ja sopeutuminen

Metsien- ja vesiensuojelulla ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisella on merkittävä rooli ilmastonmuutoksen hillinnässä ja muutoksiin sopeutumisessa. Metsien lisäksi myös vesistöt toimivat hiilinieluinä, mutta vesistöistä voi tulla myös päästölähde, jos sen tila pääsee heikkenemään. Merellisen sijaintinsa vuoksi Naantalin kaupungille on tärkeää toimia aktiivisesti Saaristomeren tilan parantamiseksi konkreettisin toimenpitein. Lisäksi kaupunki kehittää alueidensa käyttöä viherverkoston säilyttämiseksi ja hiilinielujen turvaamiseksi, ja vahvistaa luonnonsuojelua alueellaan. Kaupungin viheralueet viilentävät ilmaa kuumimpina hellepäivinä ja rakentamaton pinta-ala auttaa hulevesien hallinnassa sademäärien lisääntyessä. Luonnonsuojelulla ja vieraslajien torjunnalla pyritään turvaamaan lajiston monimuotoisuutta ja kykyä sopeutua ilmastonmuutoksen vaikutuksiin.

Lähtötilanne:

- Kaupunki on varannut talousarviossaan määrärahaa Saaristomeren tilaa parantaviin konkreettisiin toimenpiteisiin.
- Naantalin merialueen kuormituslähteiden kartoitus Coast rider -mittauksilla. Tulosten perusteella suunnitellaan toimenpiteitä vesistöjen tilan parantamiseksi. (YS)
- Perinnebiotooppien kunnostaminen ja hoito ja vieraslajien torjunta mm. Kunta-Helmi ja VieKas Life –hankkeissa. (YS)
- Viheryksikkö on istuttanut hyönteisiä houkuttelevia kasveja mm. asuntomessualueelle ja perustanut auringonkukkapellon kaupungin maille.
- Kaupungin kuntarajojen sisäiset hiilinielut on selvitetty. (YS)
- Viheryksikkö on aloittanut selvityksen kaupungin mailla olevista hiilinieluista.
- Viheryksikkö edellyttää puiden kaatoa koskevien maisemalupien yhteydessä uusien puiden istuttamista.
- Viheryksikkö tarjoaa viljelylaatikoita kaupunkilaisten käyttöön sellaisilla paikoilla, joissa on edellytykset kaupunkiviljelylle.

Uusia toimia:

- Laaditaan suunnitelma Velkuan vesi- ja jätevesihuollon parantamiseen ja kehittämiseen.
- Naantalin alueella tiedossa olevia hylkyjä poistetaan. (YS)
- Haetaan rahoitusta Vaarjoen kosteikon perustamiseen. (YS)
- Maankäytön yksikkö päivittää kaupungin peltojen vuokrasopimuksien ehdot ottaen huomioon vesistön tilan parantamiseen tähtäävät tavoitteet.
- Viheryksikkö kartoittaa ja metsittää kaupungin omistamia joutomaita.
- Naantalin kaupungin omistamia saarissa sijaitsevia metsäalueita liitetään Metso-Ohjelmaan soveltuvin osin. (Viheryksikkö)
- ***Perustetaan luonnonsuojelualueita. (YS)
- Perinnebiotooppien kunnostamista ja hoitoa jatketaan systemaattisesti. (YS)
- Osana kaupungin henkilökunnan virkistyspäivien ohjelmaa järjestetään luonnonhoitotalkoita. (YS)
- Viheryksikkö kehittää Matkailijanpuistoa monimuotoiseksi kaupunkikeitaaksi.
- Viheryksikkö palkitsee ekologisimman yrityspiinan.

Kestävät hankinnat ja kiertotalous

Hankintojen vastuullisella kohdentamisella vaikutetaan hyödynnettävien tuotteiden ja palvelujen ympäristövaikutuksiin. Hankinnoissa kiinnitetään huomiota mm. energiatehokkuuteen, vähähiilisyyteen, materiaalien kestävyys- ja kierrätettävyyteen, jätteen määrän vähentämiseen ja haitallisten aineiden poissulkemiseen. Kiertotaloutta edistetään vähentämällä syntyvän jätteen määrää ja lisäämällä kierrätystä ja materiaalien ja uusiokäyttöä.

Lähtötilanne:

- Kaupunki on perustanut sisäisen hankintatyöryhmän, jonka tavoitteena on kehittää hankintaosaamista.
- Mahdollisimman monessa tarjouspyynnössä huomioidaan ympäristönäkökulmat.
- Pienkoneiden uusimisen yhteydessä siirrytään sähkökäyttöisiin laitteisiin. (Y)
- Henkilö - ja pakettiautohankinnoissa siirrytään sähköajoneuvoihin. (Y)
- Kaupungin käytöstä poistuvat huonekalut kierrätetään työntekijöille tai myymällä Kiertonet.fi:ssä.
- Vesihuoltolaitos kierrättää käytöstä poistetut muoviset viemäriputket.
- Paperijätteen määrää on vähennetty siirtymällä sähköisiin järjestelmiin. Tulostamisen tarvetta vähennetty hankkimalla työntekijöiden käyttöön kahden näytön työpisteitä ja siirtymällä sähköiseen kokoushallintaan. (H)
- Ruokapalvelut myyvät lounaalta yli jäänyttä ruokaa iltapäivisin kaupungintalolla ja kouluissa.
- Kouluissa aina tarjolla kasvisruokaa ja yksi kokonaan kasvisruokapäivä.

Uusia toimia:

- Hankintatyöryhmä kehittää kestävien hankintojen kriteeristöä.
- ***Kaupunki järjestää jätteiden monilokeroastioita keskeisimmille toimipisteilleen (kaupungintalo ja koulut) ja keskeisimmille turistialueille. (T)
- Paperittomaan palveluun siirtymistä kehitetään mm. laskutuksen osalta.
- ***Tilalaitos selvittää kiertotalouskeskuksen avaamista yhteistyössä työllisyyspalvelujen kanssa.
- ***Ympäristöohjelman mukaisesti kaupungin kokoustarjoiluissa aletaan suosia kasvisruokaa ja lähiriistaa ja -kalaa.
- Lisätään kasvisruuan osuutta koulu- ja henkilöstöruokailussa.

Viestintä, yhteistyö ja ympäristökasvatus

Noin 90% kaupungin ilmastopäästöistä muodostuu asukkaiden ja yritysten toiminnan tuloksena. Viestimällä kaupunkilaisille ilmastoystävällisistä valinnoista, ohjataan liikkumis- ja kulutustottumuksia alueen ilmastopäästöjen vähentämiseksi. Ympäristökasvatuksella ja koulutuksella luodaan kestävämpiä työ- ja elintapoja. Yritysten kanssa tehtävällä yhteistyöllä vaikutetaan paikallisilla markkinoilla olevien tuotteiden ja palvelujen ilmastovaikutuksiin. Kaupunki huomioi ilmastonäkökohdat päätöksenteossaan ja viestii ilmastotyöstään säännöllisesti.

Lähtötilanne:

- Kaupunki edistää Green Industry Parkin toiminta ja bio-, kiertotalous- ja cleantech –liiketoimintaa.
- Naantali on mukana Turun AMK:n järviruoko hyötykäyttöön! ja Ruokohelmi -hankkeissa. (YS)
- Kaupungin käytössä Vapaaehtoistyö.fi –sivusto, jonka kautta kaupunkilaisia voidaan aktivoida mm. talkootoimintaan. (V)
- Naantali Works -mobiilisovellus ja säännölliset koulutus- ja verkostoitumistilaisuudet yrittäjien yhteistyön tukena. (Elinkeinoasiamies)
- Kaupungin elinkeinoasiamies mukana kuntien yritysneuvonta yritysten ilmastotoimien tukena –hankkeessa.
- Naantalin Vuokratalot Oy:n käyttämiltä urakoitsijoilta edellytetään vähintään kolmea toimenpidettä, joilla he huomioivat energiatehokkuuden.
- Naantalin Matkailu Oy valitsee alihankkijat Ekokompassi-sertifikaatin vaatimusten mukaisesti.
- Naantalin museo mukana Museoiden ilmastolupaus –hankkeessa 2022-2023, jossa museo sitoutunut tekemään vähintään yhden museon hiilikädenjälkeen tai hiilijalanjälkeen vaikuttavan teon.

Uusia toimia:

- Luodaan malli strategiatason päätösten ympäristövaikutusten arvioimiseksi tilinpäätöksen yhteydessä. (J)
- Esimiehet edistävät ilmastoasioiden viestintää muistuttamalla alaisiaan ilmastotekojen tiedottamisesta ja nostamalla ajankohtaisia ilmastoasioita esiin kokouksissa. (J)
- Lisätään henkilöstön kouluttautumismahdollisuuksia ilmasto- ja ympäristöasioissa. (H)
- Kaupunki on aktiivisesti mukana Ylen miljoona roskapussia –kampanjassa ja kansallisessa pyöräilyviikossa keväällä 2023. (V, L)
- Ravintoloiden vuokrasopimusten kilpailutuksessa huomioidaan ravintolapalvelun ympäristönäkökohdat. (T)
- Naantalin Vuokratalot tiedottaa asukkaita nettisivuillaan teemoittain mm. energiansäästöstä.
- Naantalin koulut mukana Kestävän kehityksen polku – hankkeessa. Tarkoituksena on luoda kestävyyspolku opetuspaketteineen tukemaan kestävyys- ja ilmastokasvatusta kouluissa (hankkeelle oma sivusto, josta materiaalit helposti löydettävissä).
- Koulut ja viheryksikkö järjestävät teemapäiviä, joiden aikana oppilaat pääsevät osallistumaan puiden istutukseen tai vieraslajien torjuntaan.
- Tiivistetään koulujen ja tilapalvelujen yhteistyötä koulujen pihojen suunnittelussa sellaisiksi, että pihoja voidaan hyödyntää ympäristökasvatuksessa.